

Prof. dr hab. Wanda Sułkowska
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

OCENA

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr. Damiana Walczaka

ze szczególnym uwzględnieniem rozprawy pt.

Przywileje w zabezpieczeniu na starość w Polsce

w związku z postępowaniem Rady Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego
w Poznaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dziedzinie nauk ekonomicznych,
w dyscyplinie finanse

Oceny dorobku dokonano zgodnie z przepisami poniższych aktów prawnych:

- ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z 2017, poz. 1789, z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2017 r. poz. 261);
- rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. *w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadania stopnia doktora habilitowanego* (Dz. U. nr 196, poz. 1165).

Poniższą recenzję sporządzono po:

- zapoznaniu się z pracą przedłożoną w formie rozprawy wskazanej przez Autora, jako znaczący wkład w rozwój dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse,
- zapoznaniu się z pozostałymi wybranymi przez Autora pozycjami jego dorobku (34 pozycje w formie artykułów),
- zapoznaniu się z autoreferatem oraz pozostałym zestawem dokumentów do wszczęcia przewodu habilitacyjnego.

PODSTAWOWE DANE O PRZEBIEGU PRACY NAUKOWEJ I ZAWODOWEJ KANDYDATA

Dr Damian Walczak jest absolwentem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; studia ukończył w 2005 roku.

W roku 2010 obronił pracę doktorską pt.: *Uwarunkowania funkcjonowania systemu zabezpieczenia społecznego rolników w Polsce*, przygotowaną pod opieką dr hab. B. Kołosowskiej prof. UMK.

Od lutego 2009 roku jest pracownikiem naukowym w Katedrze Zarządzania Finansami UMK, początkowo jako asystent, a od października 2012 roku na stanowisku adiunkta.

W okresie po doktoracie habilitant był równocześnie wykładowcą w Państwowej Szkole Zawodowej we Włocławku (2011-2012), a w kolejnych latach (2014-2016) pełnił funkcję zastępcy Dyrektora Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości UMK w Toruniu.

Prezentowana poniżej ocena dorobku dr. Damiana Walczaka została przedstawiona w czterech wyodrębnionych punktach zawierających:

- (I) ocenę rozprawy,
- (II) ogólną ocenę dorobku naukowo-badawczego w okresie po uzyskaniu przez kandydata stopnia doktora nauk ekonomicznych,
- (III) ocenę dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej,
- (IV) stwierdzenie o zasadności nadania kandydatowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse.

I. OCENA ROZPRAWY

wskazanej przez Autora, jako znaczący wkład w rozwój nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse (zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.)

Pozycją wskazaną przez Habilitanta, którą uznał On za spełniającą wymogi powyższego przepisu, jest monografia pt. *Przywileje w zabezpieczeniu na starość w Polsce*, która ukazała się w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w 2019 roku. Recenzentami wydawniczymi były dr hab. Ilona Kwiecień prof. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz dr hab. Iwona Olejnik prof. Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Oceniana praca, poza wstępem, opisem problemu badawczego, metodyki badań i źródeł danych oraz charakterystyki struktury, obejmuje sześć rozdziałów oraz zakończenie. Łącznie liczy 314 stron i oprócz tekstu merytorycznego, zawiera spis 516 publikacji, z których 74, to raporty, informacje, sprawozdania itp. różnych instytucji, np. ZUS, KRUS, NIK, Rady Ministrów, Komisji Europejskiej, OECD, zestawienie 127 aktów prawa i dokumentów prawnych, 91 stron internetowych oraz 5 innych źródeł w formie sprawozdań z badań. Na końcu pracy umieszczono, jako załączniki, kwestionariusz wywiadu obejmujący, poza tzw. metryczką, 22 pytania merytoryczne oraz scenariusz wywiadu indywidualnego.

Tematyka opiniowanej pracy mieści się w nurcie aktualnych i bardzo ważnych współcześnie - nie tylko w Polsce - problemów systemowego zabezpieczenia na starość. Problematyka samej publikacji została zawężona do zagadnień związanych z szeroko pojętymi przywilejami występującymi w różnych formach zabezpieczenia na starość w Polsce i ich implikacjami zarówno w skali mikro- jak i makroekonomicznej.

2

Główny cel pracy Autor sformułował następująco: „... zaprezentowanie przywilejów w zabezpieczeniu na starość w Polsce oraz określenie skutków ekonomicznych, głównie finansowych, ich obowiązywania”. Dodatkowo określił dwanaście celów szczegółowych. W pracy sformułowanych zostało także pięć hipotez badawczych, których słuszność została wykazana w toku analiz i badań przedstawionych w dalszej części dysertacji.

Dwa pierwsze rozdziały mają charakter opisowo-analityczny.

W pierwszym z nich, pt. *Przywileje w zabezpieczeniu na starość – podstawy terminologiczne*, Autor szczegółowo analizuje poszczególne pojęcia ściśle związane z tematyką pracy, takie jak przywileje i nierówności, sprawiedliwość społeczna, równość i solidaryzm, ekwiwalentność świadczeń itp. Przytacza ich definicje, wykazuje wieloznaczność i określa ich rozumienie przyjęte na potrzeby omawianych badań. Podaje także genezę i znaczenie zjawisk czy mechanizmów określanych za pomocą tych pojęć, na szerokim tle socjologicznym, ekonomicznym i politycznym.

Rozdział drugi, zatytułowany *Przywileje emerytalne w Polsce*, w całości został poświęcony zagadnieniom określonym w tytule. Po zaprezentowaniu genezy i historii przywilejów emerytalnych, Autor dokonał ich klasyfikacji z punktu widzenia formy przywilejów oraz podmiotów nimi objętych, a następnie szczegółowo scharakteryzował przywileje w poszczególnych systemach zabezpieczenia emerytalnego. Szczególnie dużo uwagi poświęcono kwestii uprzywilejowania w zakresie wieku emerytalnego oraz stażu ubezpieczeniowego. W podsumowaniu tego rozdziału przeprowadzono analizę form przywilejów emerytalnych w poszczególnych systemach emerytalnych, tj. powszechnym, rolniczym i zaopatrzeniowym oraz w ramach emerytur górniczych. Wyniki zamieszczono w tablicy. Dodatkowym walorem poznawczym tego rozdziału jest przedstawienie w nim wybranych regulacji prawnych w kilku krajach UE oraz określonych w nich zasad i warunków uprzywilejowania grup zawodowych analogicznych do uprzywilejowanych w Polsce. Szkoda jednak, że Autor dla europejskich i polskich danych nie wykonał zestawienia tabelarycznego, które znacznie ułatwiłoby ocenę i wnioskowanie.

Omówione powyżej dwa pierwsze rozdziały świadczą o obszernej wiedzy Autora w zakresie zagadnień omawianych w pracy oraz bardzo dobrej znajomości źródeł literaturowych z tego obszaru. Osiągnięciem naukowym Habilitanta w tej części publikacji jest przede wszystkim zdefiniowanie i usystematyzowanie pojęć związanych z uprzywilejowaniem oraz ich adaptacja do uprzywilejowania w zakresie zabezpieczenia na starość. Walor naukowy ma też

szczegółowy przegląd przywilejów emerytalnych w Polsce i ich wnikliwa charakterystyka, a także wskazanie podobieństw i różnic w zakresie uprzywilejowania emerytalnego w Polsce i wybranych krajach UE.

Większą wartość naukową od omówionych powyżej rozdziałów przedstawia, w moim przekonaniu najważniejszy w pracy, rozdział 3 zatytułowany *Przywileje emerytalne w kontekście finansów publicznych i osobistych*. Pierwsza część tego rozdziału, poświęcona finansom publicznym, obejmuje głównie szczegółową analizę wydatków budżetu państwa w okresie 2014 – 2016, a w niektórych przypadkach także w latach 2013 i 2017, będących konsekwencją przywilejów emerytalnych w zabezpieczeniu na starość w Polsce. Analizę przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego, ze sprawozdań Rady Ministrów z wykonania budżetu państwa, z informacji Naczelnej Izby Kontroli z wykonania kontroli bardzo wielu instytucji publicznych oraz dane udostępnione Autorowi przez niektóre instytucje w oparciu o przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej. Należy w tym przypadku docenić dociekliwość i determinację Autora w poszukiwaniu danych i pozyskiwaniu ich ze źródeł bardzo trudno dostępnych, bo dotyczących np. żołnierzy, służb mundurowych, sędziów i prokuratorów, czy osób duchownych. Badania obejmują nie tylko wydatki wynikające wprost z obowiązujących przepisów, lecz także inne, których przyczyną jest konstrukcja aktów prawa w powiązaniu z określonymi zachowaniami ubezpieczonych lub postępowaniem instytucji zobowiązanych do ponoszenia kosztów ubezpieczeń. Jako przykłady można w tym przypadku wymienić świadczenia emerytalne osób w przeszłości prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą i opłacających z tego tytułu składkę od najniższego dopuszczalnego przychodu, a objętych później przepisami o minimalnej emeryturze, przewyższającej zdecydowanie świadczenie należne wg zasady zdefiniowanej składki, czy świadczenia emerytalne wypłacane przez ZUS osobom, które zostały wydalone lub dobrowolnie odeszły ze służby, a jednostki w których pełnili służbę nie przekazały do zakładu składek za okres ich służby. Autor wymienia także inne faktyczne bądź potencjalne źródła wydatków z budżetu państwa, często niemożliwych do precyzyjnego obliczenia, które można uznać za specyficzne przywileje, np. uwzględnianie retrospektywnych, a nie prognozowanych tablic dalszego trwania życia. W analizie uwzględniono, oprócz poniesionych w ostatnich latach wydatków budżetu państwa, także przyszłe obciążenia budżetu z tytułu obecnych przywilejów, szacowane jako tzw. dług ukryty, określony oddzielnie dla powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, systemu rolniczego oraz systemu zaopatrzeniowego.

W drugiej części rozdziału trzeciego Autor analizuje emerytury w ramach uprzywilejowanych grup zawodowych w dwóch zakresach: ich wysokości, także w relacji do przeciętnej emerytury z systemu powszechnego, oraz tzw. adekwatności dochodowej, zwykle mierzonej stopą zastąpienia, rozpatrywanej w trzech aspektach: wygładzania konsumpcji, ochrony przed ubóstwem i zróżnicowania ze względu na płeć. Powyższe ujęcie problemu, choć nie całkiem nowatorskie, ma liczący się aspekt poznawczy.

Trzecia część omawianego rozdziału obejmuje analizę wyników badań własnych Autora oraz badań ZUS i rezultatów uzyskanych w ramach Europejskiego Sondażu Społecznego. Wszystkie one dotyczyły postrzegania przez obywateli roli państwa w zabezpieczeniu na starość, czynników, które powinny decydować o prawie do emerytury oraz jej wysokości oraz stosunku do przywilejów emerytalnych. Wnioski z tych badań, jak słusznie zauważa Autor, nie są i nie mogą być jednoznaczne, jednak zdaniem Habilitanta wypływa z nich wniosek ogólny, „... że Polacy oczekują zmian w zakresie przywilejów emerytalnych”. Szkoda jednak, że Autor nie rozwinął tej kwestii szerzej i nie wyspecyfikował tych oczekiwań ani nie określił ich hierarchii.

Zakres ocenianej monografii obejmuje szerokie spektrum przywilejów w zabezpieczeniu na starość. Po omówieniu przywilejów związanych ze świadczeniem emerytalnym, kolejny, czwarty rozdział poświęcono pozostałym przywilejom, nazwanym pozaemerytalnymi. Zaliczono do nich i poddano analizie kolejno: dodatek pielęgnacyjny, świadczenie honorowe dla 100-latków, rentę rodzinną, rentę z tytułu niezdolności do pracy, świadczenie olimpijskie, deputat węglowy dla górników i kolejarzy (ekwiwalent pieniężny) oraz uprawnienia dla weteranów i kombatanów. Uznanie przynajmniej części z wymienionych świadczeń lub innych form wsparcia finansowego za przywilej może budzić wątpliwości, dlatego Autor w każdym przypadku uzasadnia swoje stanowisko, podając już w tytule każdego podrozdziału powód takiej kwalifikacji. W ramach analizy obliczono wydatki z budżetu państwa wynikające z omawianych przywilejów. Pewnym niedostatkiem jest brak wykazania łącznego obciążenia budżetu państwa z tytułu przywilejów pozaemerytalnych.

Relatywnie wysoką wartość naukową prezentuje rozdział 5 zatytułowany *Przywileje emerytalne – wpływ na rynek pracy*. W jego ramach Autor dokonuje oceny skutków przywilejów emerytalnych związanych z wiekiem przejścia na emeryturę, składką emerytalną oraz wysokością świadczeń emerytalnych w odniesieniu do szeroko pojętego rynku pracy. Uwzględnia przy tym przede wszystkim oddziaływanie przywilejów emerytalnych na poziom bezrobocia i bierność zawodową, a w przypadku systemu ubezpieczenia społecznego

rolników generowanie ukrytego bezrobocia oraz stwarzanie warunków sprzyjających „pracy na czarno” w Polsce lub poza jej granicami. Wykazał także bierność Wojskowych Biur Emerytalnych i sprzyjające temu luki w przepisach prawa w zakresie rejestrowania osób osiągających poza świadczeniem emerytalnym lub rentowym inne przychody, co przy ich odpowiednim poziomie powinno skutkować zmniejszeniem lub zawieszeniem świadczenia. Należy podkreślić, że - podobnie jak w przypadku analiz prowadzonych w poprzednich rozdziałach - także i w analizie wpływu przywilejów emerytalnych na rynek pracy Habilitant uwzględnia czynnik płci.

Ostatni, szósty rozdział obejmuje badania wpływu przywilejów emerytalnych na skłonność do oszczędzania osób uprzywilejowanych. W tym celu Autor poddał obróbce i przeanalizował wyniki badań obcych, tj. „*Diagnozy społecznej*” z 2015 roku, „*Household Finance and Consumption Survey*” (HFCS) z okresu 2011 - 2015, Narodowego Banku Polskiego - pn. „*Zasobność gospodarstw domowych w Polsce*” z 2016 r. oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – pn. „*Wiedza i postawy wobec ubezpieczeń społecznych*” też z roku 2016. Ponadto Autor przeprowadził badania własne ilościowe na próbie 1000 dorosłych Polaków. Powyższe analizy zostały poprzedzone przedstawieniem danych obejmujących oszczędności krajowe brutto oraz oszczędności gospodarstw domowych netto w odniesieniu do dochodu rozporządzalnego w krajach OECD w latach 2000 - 2016. Szczególnie wartościowe w sensie poznawczym okazały się analizy przeprowadzone przez Autora na danych z badań ZUS oraz Diagnozy Społecznej. W obu przypadkach wykorzystano współczesny aparat statystyczny do estymacji parametrów funkcji regresji i oceny istotności statystycznej poszczególnych zmiennych niezależnych, a w przypadku badania HFCS oraz badań własnych Autora opinii na temat przywilejów emerytalnych zależnie od posiadania dodatkowych środków na zabezpieczenie starości - do oceny zależności między wybranymi zmiennymi. W przypadku badań własnych Habilitanta, dotyczących oszczędności na starość zależnie od zawodu osoby badanej, mimo relatywnie licznej próby 1000 osób, z uwagi na małą liczbę osób reprezentujących wytypowane zawody, niemożliwe było przeprowadzenie wnioskowania statystycznego. Nie mniej jednak również rezultaty tych badań przedstawiają istotną wartość naukową.

Ważnym elementem ocenianej publikacji jest jej ostatni nienumerowany fragment zatytułowany *Zakończenie. Postulaty na przyszłość*. Na dziewięciu stronach Habilitant przedstawił w formie podsumowania rezultaty badań i wnioski dotyczące efektywności przywilejów w zabezpieczeniu na starość, korzystne i w większości przypadków

niekorzystne zjawiska będące ich konsekwencją oraz wskazania dotyczące zmian formalno-prawnych mogących złagodzić lub nawet usunąć negatywne oddziaływanie na gospodarkę przywilejów w zabezpieczeniu na starość w przyszłości.

W podsumowaniu powyższych rozważań dotyczących przedłożonej przez Autora rozprawy pragnę wyrazić opinię, że wnosi ona znaczący wkład w rozwój nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse. Jednak, dokonując oceny wkładu Autora, należy uwzględnić, że od co najmniej kilkunastu lat zagadnieniami stanowiącymi przedmiot ocenianej monografii zajmuje się wiele ośrodków krajowych i zagranicznych, a literatura z tego zakresu jest relatywnie bogata. Dlatego, oprócz stwierdzonego wcześniej wkładu Autora do dorobku nauki polskiej i częściowo światowej, należy dodatkowo uwzględnić, że ważnym Jego osiągnięciem jest kompleksowe ujęcie problemów związanych z przywilejami w zabezpieczeniu na starość, wieloaspektowe przedstawienie ich wpływu na finanse publiczne, finanse osobiste i gospodarstw domowych, rynek pracy oraz skłonność do oszczędzania, a także poziom oszczędności na starość - w wielu przypadkach w porównaniu z analogicznymi wielkościami w innych krajach. Istotnym walorem tej monografii jest także jej aspekt aplikacyjny. Szereg sformułowanych przez Autora wniosków i postulatów może być w przyszłości wykorzystanych w reformowaniu lub gruntownej przebudowie systemu, a właściwie systemów zabezpieczenia na starość w Polsce.

Odniosłam wrażenie, że Autor własne opinie wyraża z pewną nieśmiałością, mimo, że opiera je na wynikach badań i argumentach wynikających z dogłębnych analiz. Zazwyczaj stara się równocześnie zaprezentować podobne stanowiska innych autorów, szukając niejako wsparcia w ich dorobku. Sądzę, że uznanie dojrzałości naukowej dr. Damiana Walczaka, z chwilą osiągnięcia pozycji samodzielnego pracownika nauki umocni Go w przekonaniu o własnych racjach i skłoni do śmiałego wykorzystywania tkwiącego w nim potencjału w dalszej pracy naukowej.

II. OGÓLNA OCENA DOROBKU NAUKOWO-BADAWCZEGO W OKRESIE PO UZYSKANIU PRZEZ KANDYDATA STOPNIA DOKTORA NAUK EKONOMICZNYCH

Poniżej dokonano oceny dorobku dr. Damiana Walczaka zgodnie z wymogami Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, z dnia 1 września 2011 r. (Dz.U. Nr 196, poz. 1165), w każdym przypadku podając nr właściwego dla danej oceny przepisu rozporządzenia:

 7

§3 pkt. 2

Habilitant przedstawił jedną współautorską publikację naukową w czasopiśmie znajdującym się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), tj.:

D. Walczak, S. Pieńkowska-Kamieniecka, *Gender Differences in Financial Behaviors*, *Inżynierine Ekonomika-Engineering Economics*, 2018, 29 (1), s. 123 – 132; JCR 2017 – 0,709; (załącznik 2 *Autoreferat* s. 21, tabela 1, poz. II. 1 oraz załącznik 4 *Wykaz dorobku*, s. 4). Udział Habilitanta 50%, liczba pkt. 20.

§4 pkt. 1

Habilitant wykazał jako publikacje w Jego dorobku spełniające kryterium autorstwa lub współautorstwa monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3, dla danego obszaru wiedzy, 61 pozycji o charakterze naukowym, z ogólną liczbą punktów 432 (zgodnie z punktacją bibliometryczną nadaną przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), w tym:

- 2 monografie¹ napisane samodzielnie, w tym jedna na bazie rozprawy doktorskiej, z łączną liczbą pkt. 45;
- 4 pozycje to współautorstwo monografii (bez publikacji z §3 pkt. 2), w tym: w 2 pozycjach rozdział napisany samodzielnie i 2 pozycje - współautorstwo rozdziału z udziałem Habilitanta na poziomie 30 i 50%, z łączną liczbą pkt. 37;
- 45 artykułów w czasopismach, z łączną liczbą pkt. 315;
- 10 publikacji w materiałach pokonferencyjnych, z łączną liczbą pkt. 50 (poz. 72 w tabeli 1 załącznika 4 została błędnie zakwalifikowana jako artykuł w czasopiśmie, ale w tabeli 2 *Autoreferatu* uwzględniona poprawnie, bo zaliczona do publikacji w materiałach pokonferencyjnych).

---

¹ W załącznikach 2 i 4 do wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego Habilitant wykazał 3 monografie własnego autorstwa (zał. 2 tabela 2 s. 31 oraz zał. 4 tabela 1 poz. 50 s. 11). Szczegółowa analiza zestawienia opublikowanych prac (zał. 4 tablica 1) wykazała, że do autorskich monografii została wliczona publikacja J. Pawłowska-Tyszko, M. Soliwoda, S. Pieńkowska-Kamieniecka, D. Walczak, *Current status and prospects of development of the tax system and insurance scheme of the Polish agriculture*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB, Warszawa 2015, ss. 135, której Habilitant jest jednym z czterech autorów, z udziałem merytorycznym 20%. Nieco dziwi też zaskakująco duża liczba punktów podana przez Habilitanta, tj. 25.

W zestawieniu zamieszczono również informację o udziale Habilitanta w wydaniu 8 monografii, w charakterze redaktora lub współredaktora naukowego (łącznie 30 punktów).

§4 pkt. 2

Spośród przedstawionych przez Habilitanta pozycji opublikowanych po uzyskaniu stopnia dr. nie spełniających warunków określonych w §3 pkt. 2 i §4 pkt. 1 rozporządzenia, a spełniających warunek autorstwa lub współautorstwa odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych, wg mojej oceny (Autor nie dokonał podziału publikacji wg kryteriów określonych w przepisach), zaliczyć należy 2 publikacje (w zał. 4 pn. *Wykaz dorobku*, tablica 1, poz. 58 i 59 s. 12), tj. autorstwo 2 rozdziałów w pracy zbiorowej *Rynek kapitałowy bez tajemnic* pod red. L. Dziawgo, Difin, Warszawa 2016 s. 103 – 111 oraz s. 112 – 118.

§4 pkt. 3

Sumaryczny *impact factor* publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania: 0,709;

§4 pkt. 4

Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS): 6, a bez autocytań: 4.

§4 pkt. 5

Indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS): 2 (w załączniku 2 pn. *Autoreferat* na s. 32 Habilitant podał również liczby cytowań i indeksy Hirscha z dwóch innych baz: Google Scholar oraz Scopus).

§4 pkt. 6

Wg danych z załącznika 2, pn. *Autoreferat*, s. 32 - 33 oraz z załącznika 4, pn. *Wykaz dorobku*, s. 16 - 17, Habilitant kierował 4 projektami badawczymi, w tym jednym zleconym przez Narodowe Centrum Nauki: *Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania oszczędzania na starość*, 2018, konkurs *Miniatura 2* oraz trzema projektami w ramach badań realizowanych przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 2012 – 2014 (statusu tych projektów nie podano).

Habilitant brał także udział w 3 innych projektach badawczych: (1) realizowanym w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w 2015 roku – jako

współautor monografii i zapewne jako wykonawca (we wniosku nie podano), (2) w projekcie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, w latach 2012 – 2015 - w charakterze eksperta oraz (3) w projekcie Banku Zachodniego WBK w ramach Santander Universidades, w 2014 roku – jako wykonawca.

§4 pkt. 7

W odpowiedzi na pytanie o międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną, Habilitant podał w załączniku 4, pn. *Wykaz dorobku*, s. 17:

- I miejsce w konkursie Rzecznika Ubezpieczonych, Fundacji Edukacji Ubezpieczeniowej i Gazety Ubezpieczeniowej za najlepszą pracę doktorską w zakresie ubezpieczeń społecznych i gospodarczych 2013 r.,
- Indywidualne Wyróżnienie Rektora UMK w Toruniu za osiągnięcia w dziedzinie naukowo-badawczej i organizacyjnej w 2014 r.

§4 pkt. 8

Habilitant brał udział w 40. konferencjach (Załącznik 4, pn. *Wykaz dorobku* s. 18 - 20), w tym: w 10. konferencjach o zasięgu międzynarodowym. We wszystkich wymienionych konferencjach uczestniczył z referatami.

Dla wyeksponowania najważniejszych zdaniami Habilitanta publikacji w Jego dorobku naukowo-badawczym w okresie po uzyskaniu stopnia dr. nauk ekonomicznych, tj. na przestrzeni lat 2011 – 2018, wskazał w załączniku 2 pn. *Autoreferat* w tabeli 1. s. 21 i dołączył do wniosku 11 publikacji autorskich oraz 23 publikacje, w przypadku których jest współautorem, w tym 15 w języku angielskim. Załączone prace dotyczą głównie badania oszczędności jako elementu finansów osobistych oraz problematyki ubezpieczeń społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia na starość. Ten obszar badań koresponduje z analizą i oceną zmian na rynku ubezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem oceny zachowania i decyzji podejmowanych przez ubezpieczonych oraz zmian świadomości ubezpieczeniowej.

W omawianym okresie 2011 - 2018 Habilitant prowadził również badania w obszarze finansów publicznych. Obok zasadniczego nurtu zainteresowań badawczych dotyczących wydatków w ramach funduszy ubezpieczeń społecznych podejmował również badania w

10

zakresie finansów jednostek samorządu terytorialnego oraz wspierania przedsiębiorczości ze środków publicznych.

Na podstawie analizy przedstawionych powyżej w punkcie II publikacji, stwierdzam, że z punktu widzenia wymagań nałożonych przywołanym wcześniej rozporządzeniem MNiSW **ocena cząstkowa dorobku naukowo-badawczego przedstawionego przez Kandydata, z punktu widzenia znacznego wkładu w rozwój dyscypliny finanse jest pozytywna.**

III. OCENA DOROBKU DYDAKTYCZNEGO, POPULARYZATORSKIEGO ORAZ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

Analogicznie do punktu II, również w tym przypadku oceny dokonano wg kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego *w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego*, z dnia 1 września 2011 r. Kryteria te obejmują:

§5 pkt. 1 uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych:

W załączniku 4 (s. 21) Habilitant wykazał udział w Programie Erasmus +, w Projekcie Inkubator Innowacyjności oraz w projekcie Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Europie 2020.

§5 pkt. 2 udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji:

Habilitant wykazał w załączniku 4 (s. 22) udział w komitetach organizacyjnych 13. konferencji naukowych, w tym w 10 przypadkach swój udział nazwał współorganizacją konferencji.

§5 pkt. 3 otrzymane nagrody i wyróżnienia:

Habilitant uzyskał, zgodnie z informacją w załączniku 4 (s. 23), czterokrotnie wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w tym: 2 zespołowe – w roku 2016 i 2018 oraz 2 indywidualne – w roku 2011 i 2014.

§5 pkt. 4 udział w konsorcjach i sieciach badawczych:

We wniosku nie wykazano tej formy aktywności.

§5 pkt. 5 kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami:

We wniosku nie wykazano tej formy aktywności.

§5 pkt. 6 udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism:

Od 2014 r. Habilitant pełni obowiązki sekretarza w czasopiśmie Copernican Journal of Finance & Accounting (załączniku 4 s. 23).

§5 pkt. 7 członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych:

Habilitant, zgodnie z informacjami podanymi w załączniku 4 (s. 23) jest członkiem 5 towarzystw naukowych, w tym międzynarodowego The European Economic Association i czterech krajowych, z których w jednym jest zastępcą przewodniczącego, a w jednym założycielem i prezesem.

§5 pkt. 8 osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki:

Ww. osiągnięcia zostały przez Habilitanta obszernie opisane w załączniku 4 (s. 24 – 26). Habilitant w analizowanym okresie prowadził zajęcia dydaktyczne z kilkunastu przedmiotów, głównie w uczelni macierzystej, ale również w 2 innych uczelniach polskich oraz dwóch litewskich. Wypromował 14 licencjatów oraz 67 magistrów. Wykazał też liczne aktywności i osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki: w formie wystąpień w mediach, wykładów, uczestniczenia w debatach publicznych i publikacji.

§5 pkt. 9 opiekę naukową nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji:

Habilitant jest opiekunem studenckiego Koła Naukowego Ubezpieczeń i Doradztwa Finansowego (nie podano okresu), którego członkowie odnieśli szereg sukcesów. Opracował także i prowadził przez 8 lat (2008 – 2016) na Wydziale NEiZ UMK w Toruniu coroczny konkurs dla licealistów z zakresu ubezpieczeń (załącznik 4 s. 27 - 28).

§5 pkt. 10 opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich:

Habilitant wymienił dwie prace doktorskie z zakresu ubezpieczeń: jedną - obronioną w 2016 roku, lecz nie podał informacji o swojej roli w trakcie przewodu doktorskiego oraz drugą, w toku opracowywania, w przypadku której jest promotorem pomocniczym (załącznik 4 s. 28)

§5 pkt. 11 staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich:

We wniosku nie wykazano tej formy aktywności.

§5 pkt. 12 wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców:

Habilitant w załączniku 4 (s. 28 - 29) wymienił i scharakteryzował: jedno opracowanie dla Urzędu Patentowego RP, jedno dla jednostki samorządowej, dwie ekspertyzy dla posła do sejmu RP oraz 4 opinie dla prywatnych przedsiębiorstw.

§5 pkt. 13 udział w zespołach eksperckich i konkursowych:

Habilitant, w powyższym zakresie, przedstawił w załączniku 4 (s. 29) swoją działalność w charakterze doradcy, konsultanta i opiniodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, udział w charakterze eksperta w posiedzeniach Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Komisji Trójstronnej oraz członkostwo w Komitecie konkursowym konkursu na najlepszą pracę magisterską organizowanego przez stowarzyszenie.

§5 pkt. 14 recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych:

Nie wykazano udziału w recenzowaniu projektów, natomiast - zgodnie z danymi w tabeli 6 załącznika 4 s. 30 – Habilitant w latach 2015 – 2018 wykonał 38 recenzji publikacji w czasopiśmie, z czego 3 w czasopiśmie międzynarodowych, 26 w czasopiśmie krajowych oraz 9 recenzji artykułów studentów opublikowanych w monografiach wydawnictw uniwersyteckich.

Ponadto, Habilitant przedstawił (załącznik 4, tablica 7, s. 30) swoje zaangażowanie w pracach ciał kolegialnych uczelni macierzystej, czyli UMK w Toruniu oraz udział Radzie Społecznej Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 w Bydgoszczy.

Biorąc pod uwagę przedstawiony powyżej w ramach punktu III dorobek Habilitanta, stwierdzam, że **ocena Jego dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej jest pozytywna.**

**IV. STWIERDZENIE O ZASADNOŚCI NADANIA KANDYDATOWI STOPNIA
NAUKOWEGO DOKTORA HABILITOWANEGO W DZIEDZINIE NAUK
EKONOMICZNYCH W DYSCYPLINIE FINANSE**

Biorąc pod uwagę dokonane oceny cząstkowe dotyczące dorobku naukowego kandydata, ze szczególnym uwzględnieniem przedłożonej rozprawy, pt. *Przywileje w zabezpieczeniu na starość w Polsce*, stwierdzam, że w świetle wymagań art. 31 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o

*stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261), **dorobek naukowy dr. Damiana Walczaka wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny finanse.***

W związku z powyższym, oraz pozytywną oceną dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej kandydata, wnoszę o nadanie dr. Damianowi Walczakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse.

prof. dr hab. Wanda Sułkowska